

PÕLLUMAJANDUSTOOTJATE VALMISOLEK MUUTUSTEKS ÖKOLOOGILISE TEADLIKKUSE, VÄÄRTUSHOIAKUTE JA ERINEVATE PRAKTIKATE KAUDU

Anne Põder

Majandus- ja sotsiaalinstituut

Eesti Maaülikool

Eesti Maaülikool
Estonian University of Life Sciences

www.emu.ee

13. jaanuar 2010

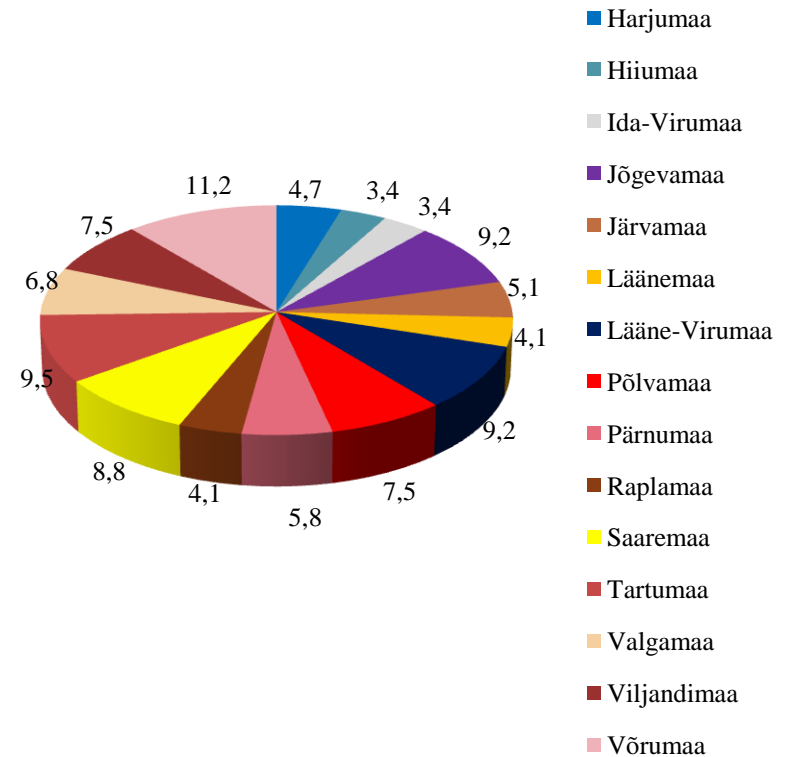
- Uuring viidi läbi 2008 Põllumajandusministeeriumi rahastamisel riikliku programmi “Põllumajanduslikud rakendusuuringud ja arendustegevus aastatel 2004–2008“ raames
- Põhieesmärgiks uurida:
  - maaelanike üldiseid ja keskkonnaalaseid väärtushinnanguid, teadlikkust ja seniseid praktikaid
  - koguda võrdlusandmeid 1998. a. läbiviidud uuringule „Eesti maaühiskond turu ja riigi vahel“
- Valimi moodustamise aluseks PRIA toetuse saajate nimekirjad, millest tehti juhuvalik
- Posti teel viidi läbi ankeetküsitlus (märts 2008- september 2008)
- Välja saadeti 605 ankeeti ja täidetud ankeete saadi tagasi 303

Küsimused

- Vastaja taust (maakond, sugu, vanus, haridus, hõivestaatus jne)
- Vastajate põllumajandustootmine
- Elulaad
- Hinnangud üldisele keskkonnaseisundile elukohas
- Ökoloogiline teadlikkus- hinnangud teadmiste, keskkonnateadlikkusele, infoallikad
- Vastajate hinnangud, mis tegurid iseloomustavad mahe- ja intensiivtootmist
- Hinnangud enda teadlikkusele tootmist puudutavatest nõuetest, nendele vastavusest jne
- Hinnangud maaelu üldisele olukorrale
- Hinnangud maaettevõtlus võimalustele

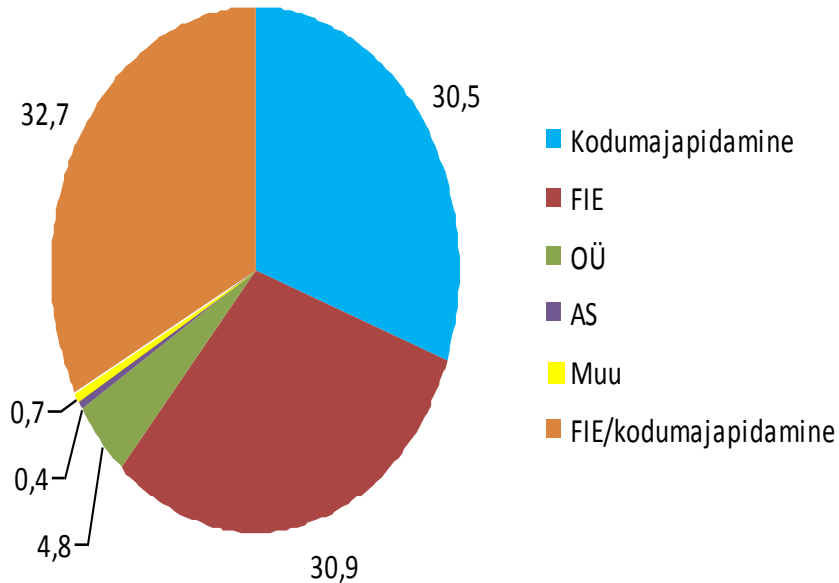
Vastajad

- Naisi 133 (43,9%) ja mehi 170 (56,1%)
- Keskmise vanus oli 50,8 a., noorim vastaja oli 20 ja vanim 79.
- 70,3% kõikidest küsitletutest käisid tööl, töötuid oli 1%, koduseid 10,6%.
- Pensionäre oli kokku 34% ja sealhulgas kolmandik nendest käis tööl.

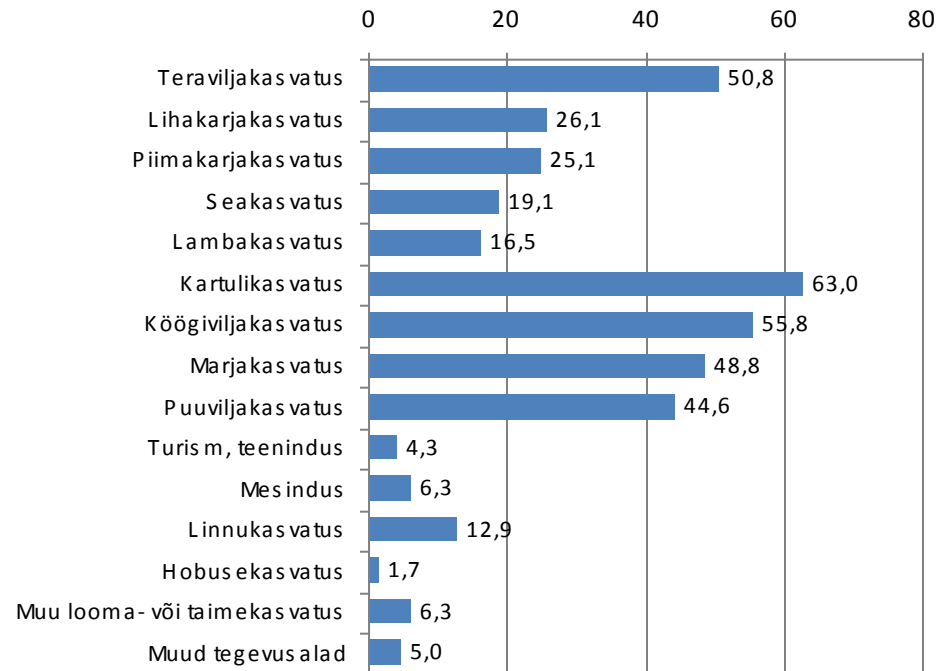

Joonis 1. Vastajad maakondade kaupa (%)

Tootmisüksused

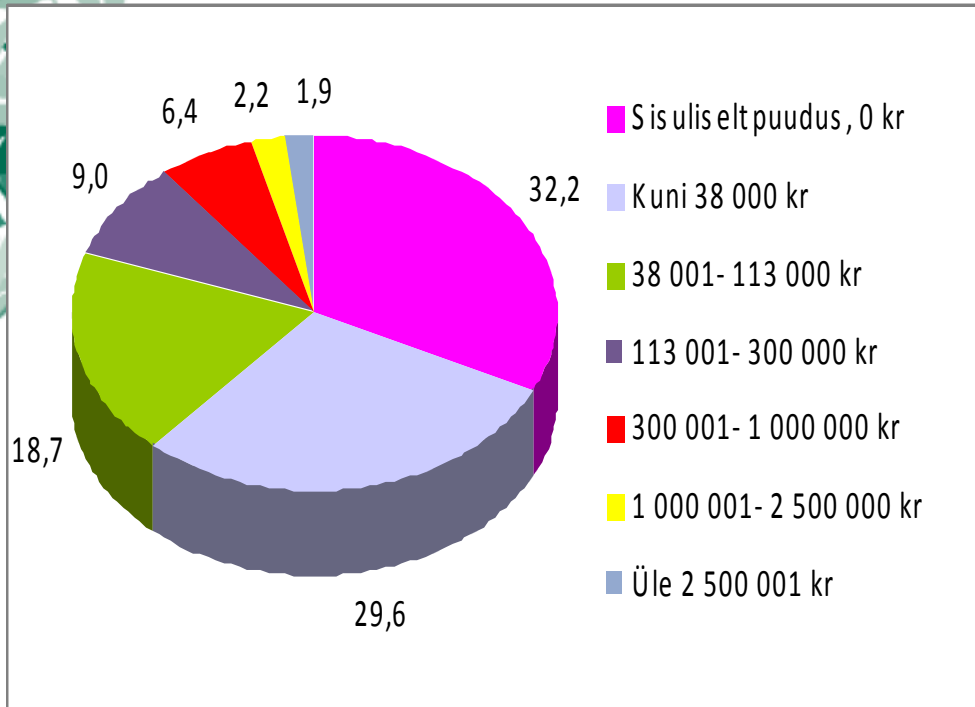
Joonis 2. Vastajate ettevõtlusvorm (%)

Joonis 3. Tegevusalad (% kõikidest vastanutest)

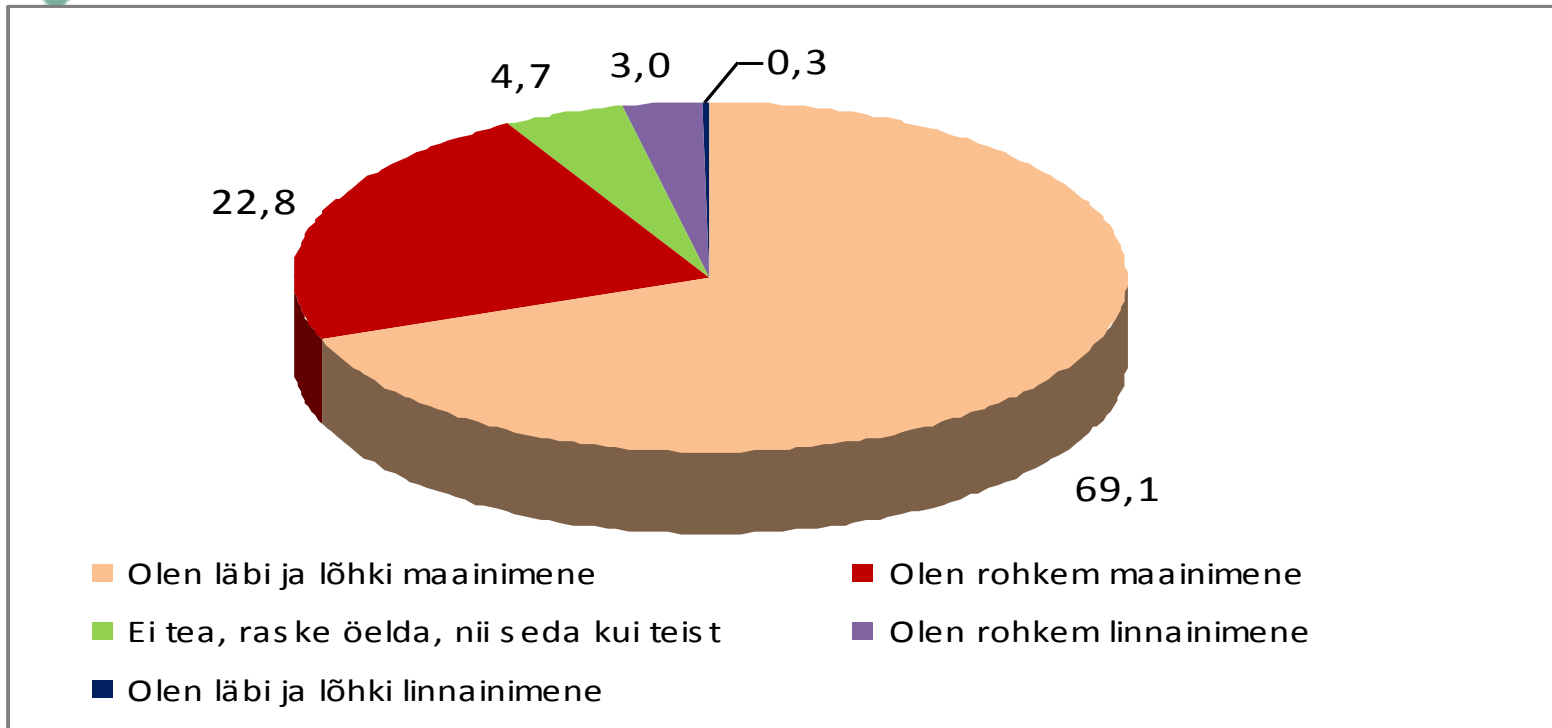
Tabel 1 . Keskmise põllumajandusmaa ettevõtlusvormi järgi (ha)

Ettevõtlusvorm	Põllumajandusmaa
Kodumajapidamine	6,2
FIE/kodumajapidamine	41,4
FIE	68,9
OÜ	754,8
AS	200,0
Muu	37,0
Kõik vastajad	81,7

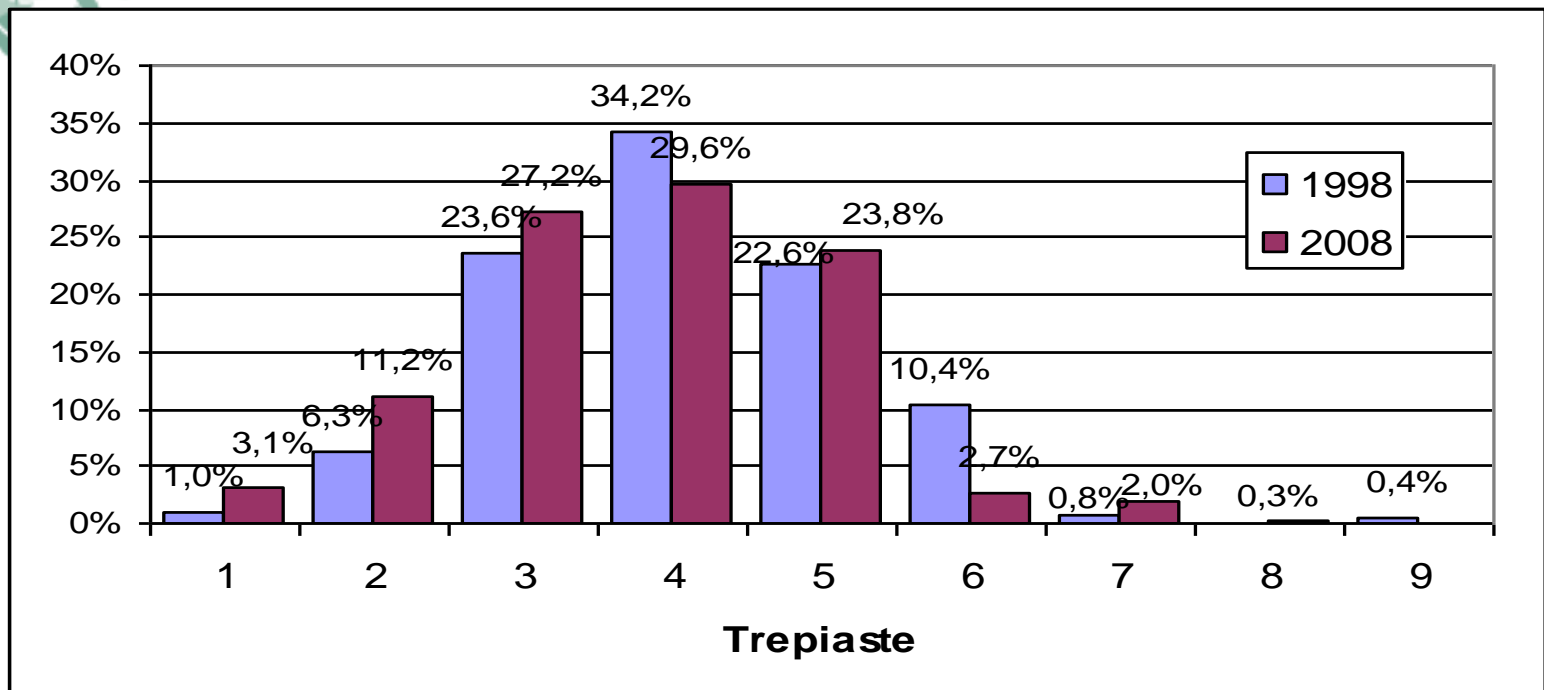

Joonis 4. Müügitulu põllumajandustegevusest 2007.a. (%)

Väärtushinnangud ja elulaad

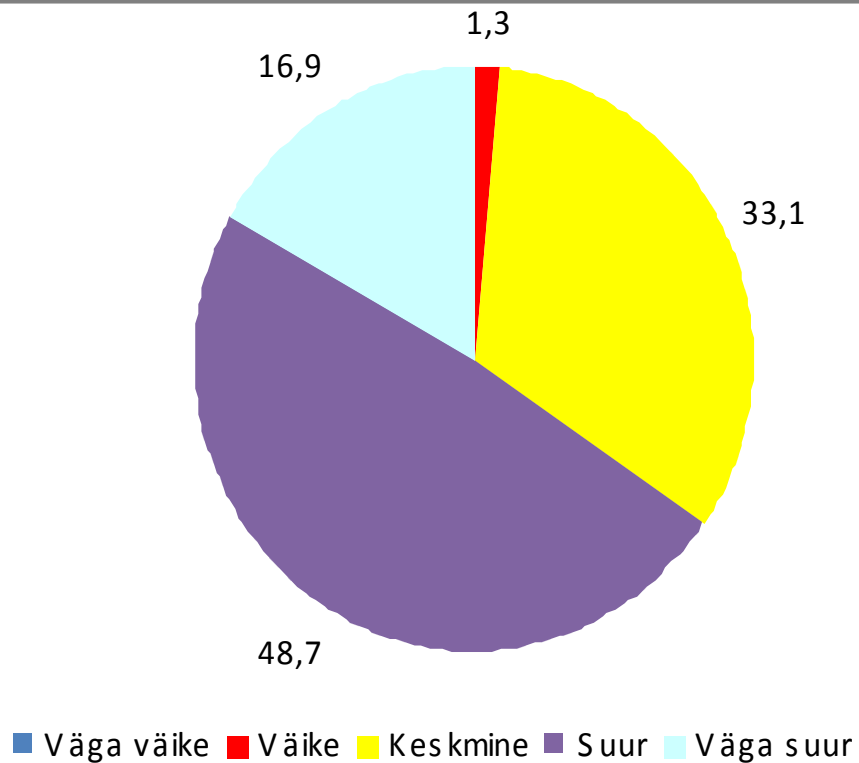
Joonis 5. Kas vastajad pidasid ennast rohkem maa- või linnainimeseks (%)

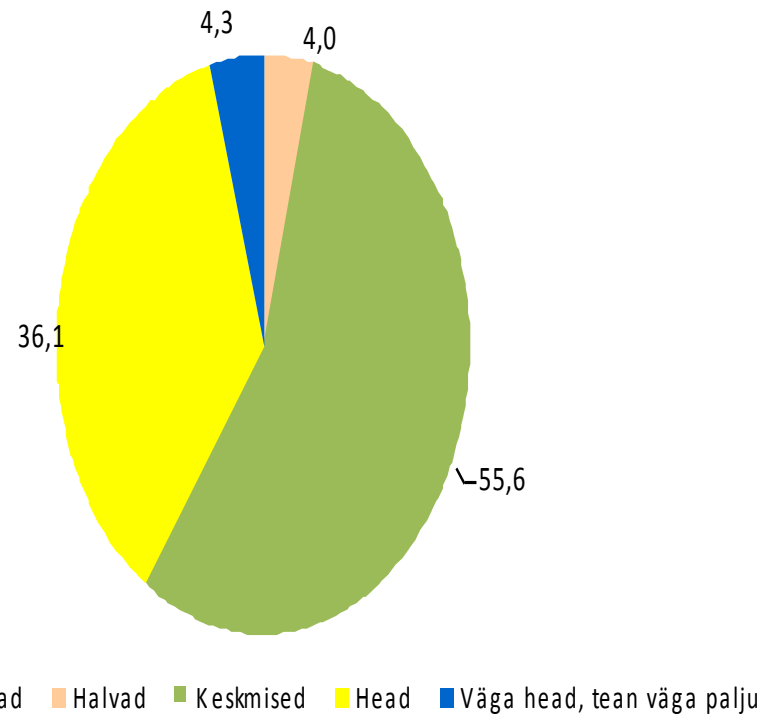
Joonis 6 . Vastajate paiknemine 9-astmelisel rikkuse-vaesuse trepil (%) 1998.a. ja 2008.a. (9-rikkad)

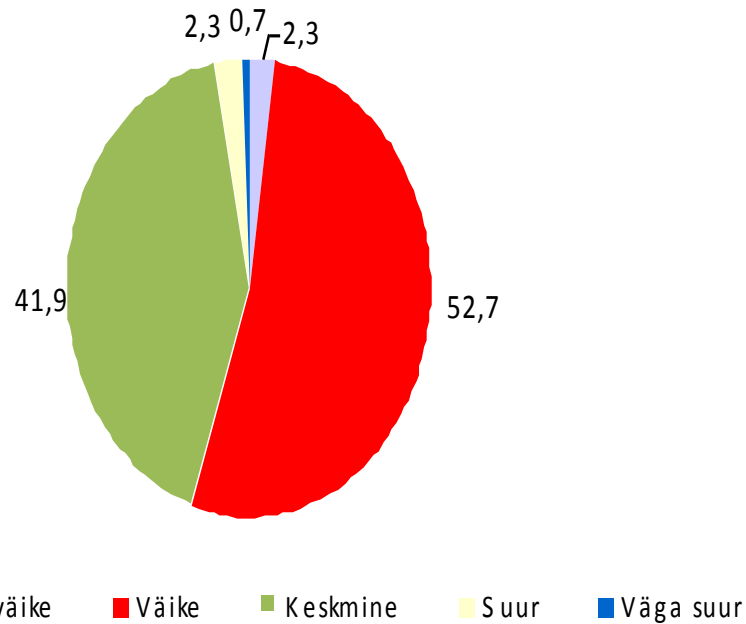
Keskkonnateadlikkus

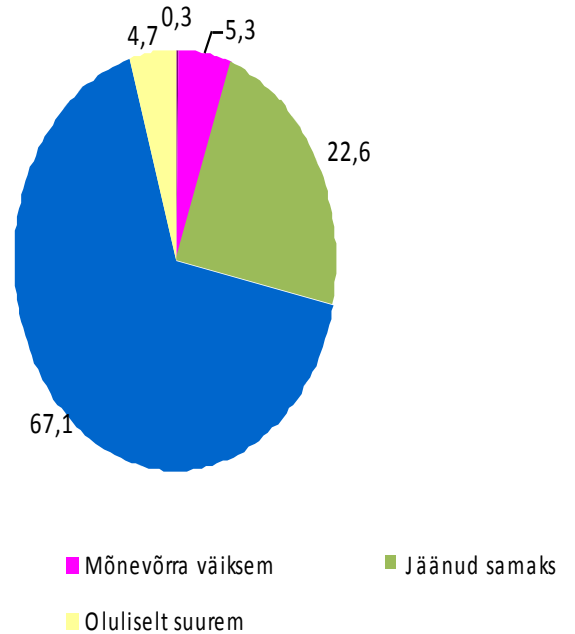
Joonis 7. Milline on vastaja huvi looduses toimuva vastu? (%)

Joonis 8. Millised on vastaja teadmised looduses toimuva kohta? (%)

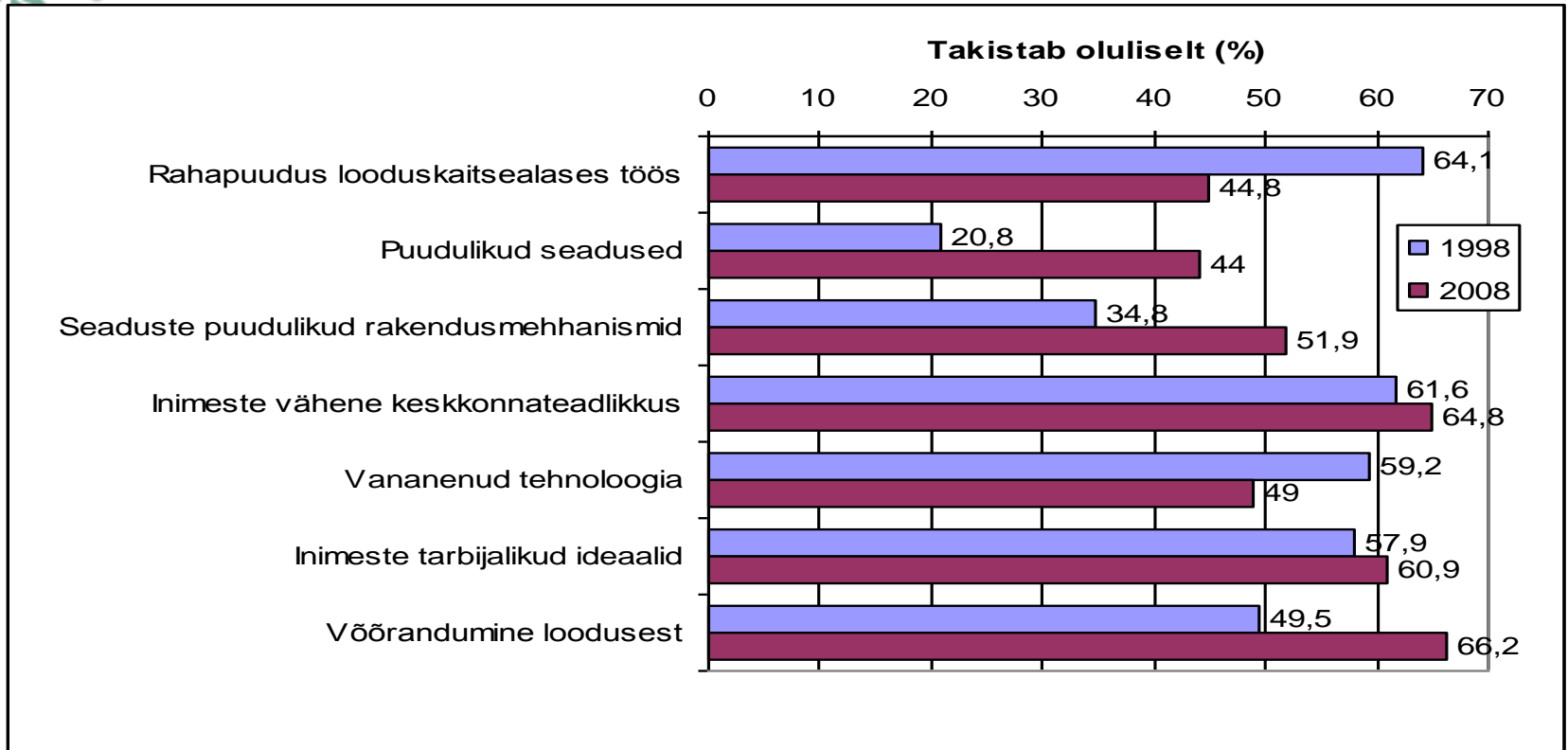

Joonis 9. Milline on inimeste üldine keskkonnateadlikkus? (%)

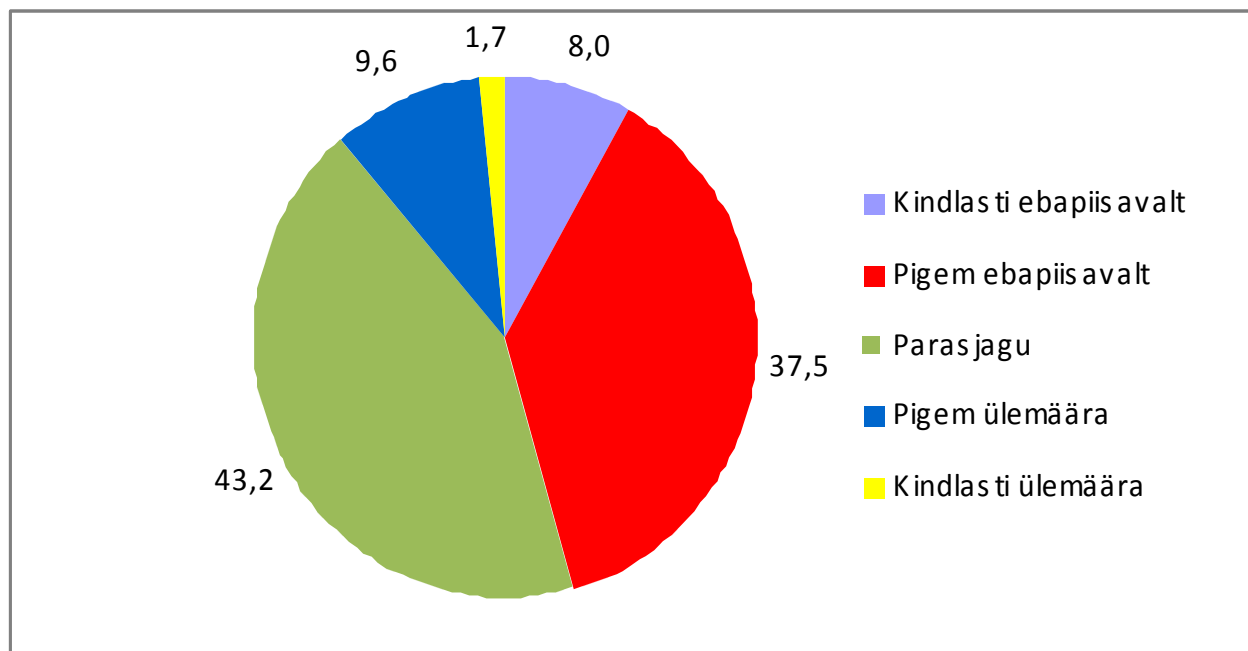

Joonis 10. Milline on inimeste keskkonnateadlikkus 10 a. pärast? (%)

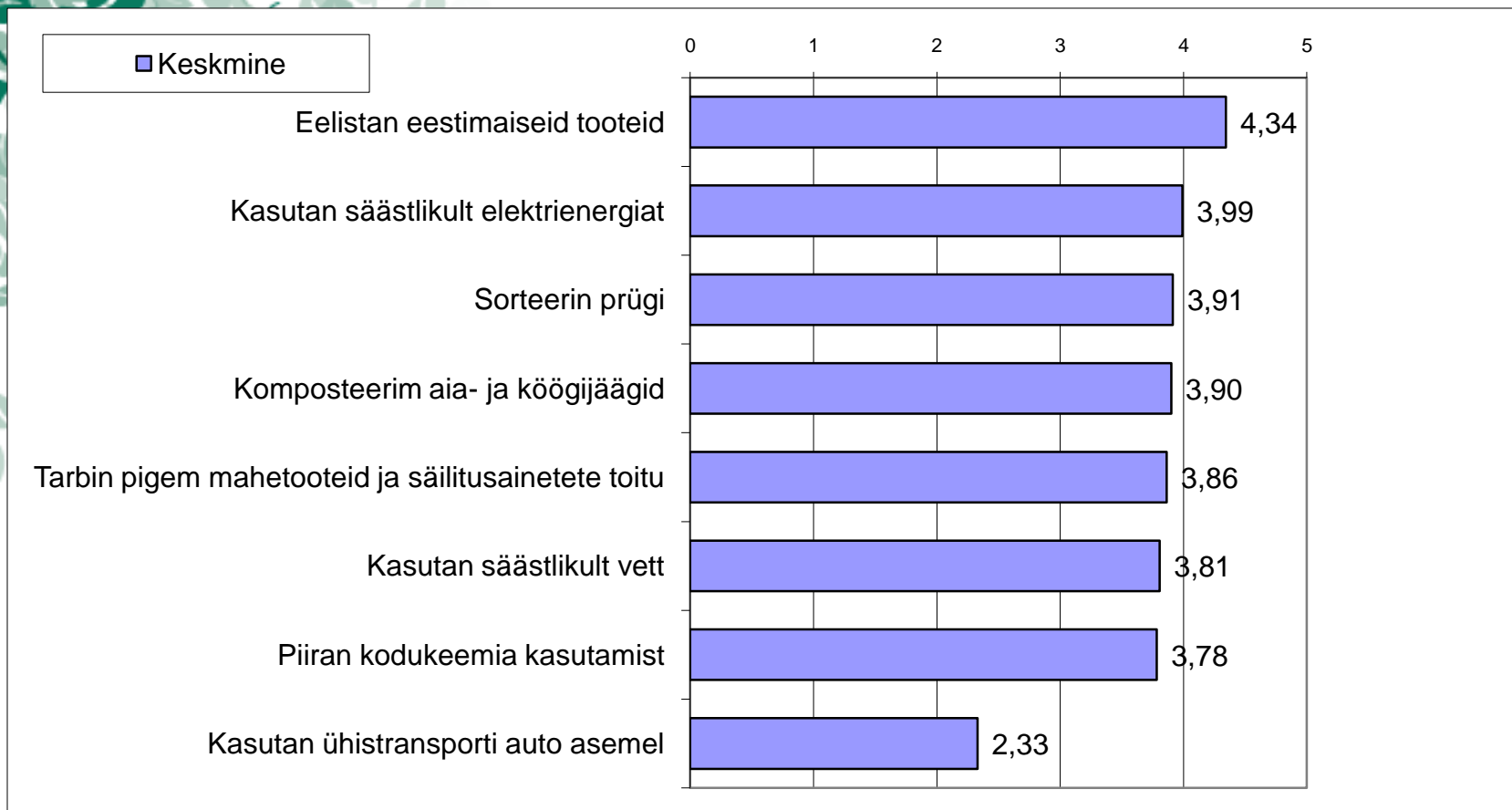
Keskkonnakaitse

Joonis 11. Mis takistab keskkonnaseisundi paranemist? (%)

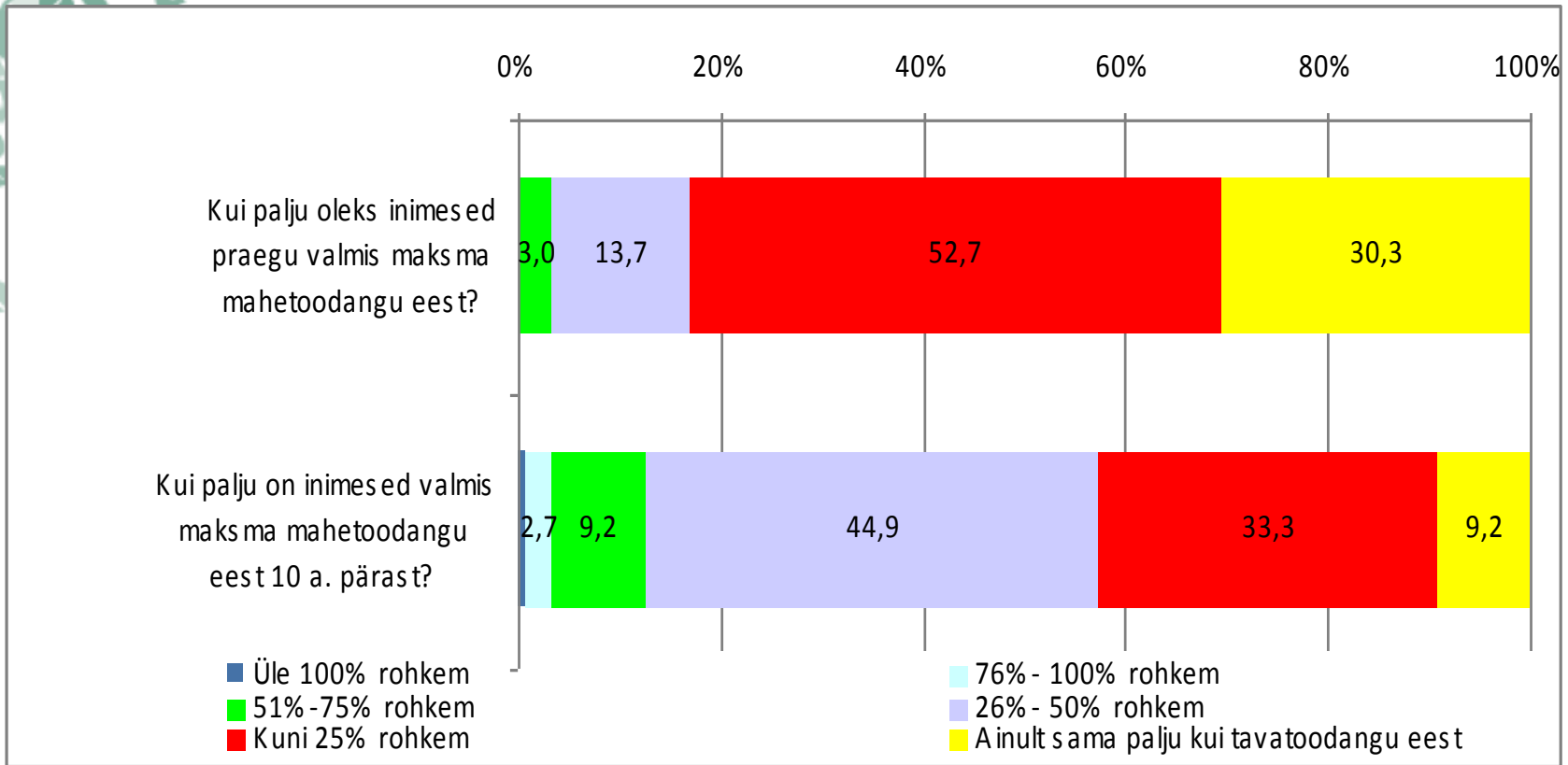

Joonis 12. Kuivõrd arvestatakse keskkonna-alaste nõuetega praegu erinevates eluvaldkondades ja majandusharudes? (%)

Joonis 13. Keskmine hinnang küsimusele, kuivõrd iseloomulikud on vastajatele järgmised väited (5-ne skaala: 5- väga iseloomulikud, 1- üldse mitte iseloomulikud)

Hinnang valmisolekule mahetoodangu eest rohkem maksta

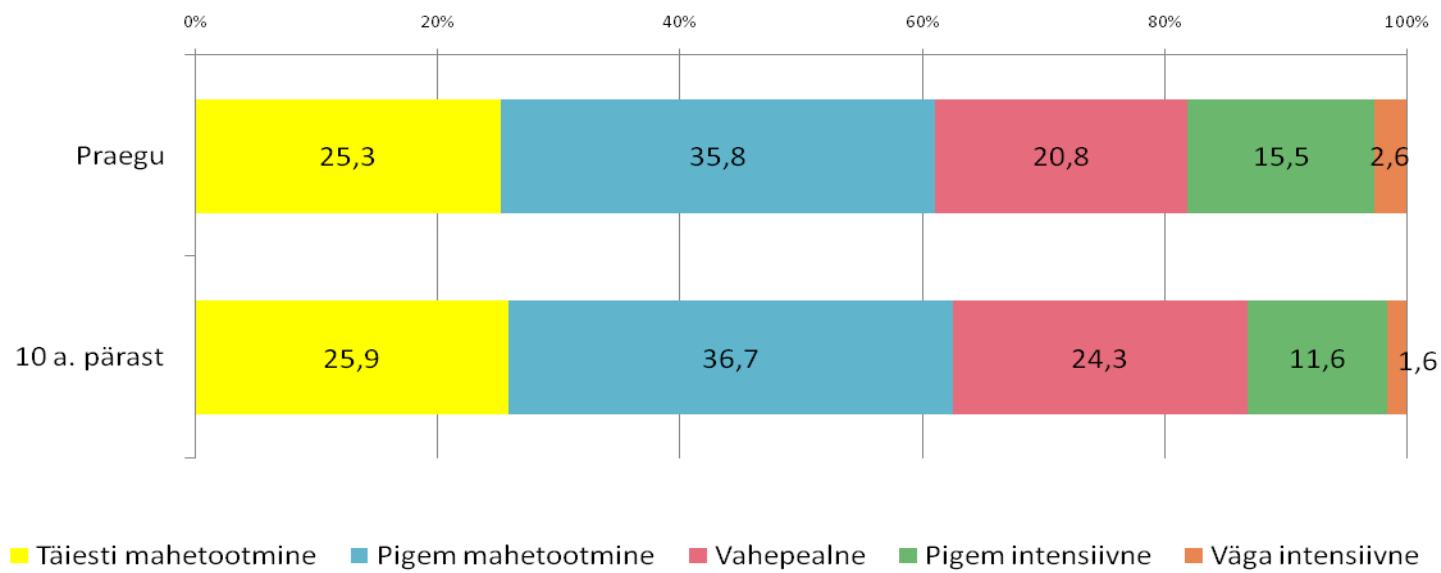

Joonis 14. Valmisolek mahetoodangu eest rohkem maksta praegu ja 10 a. pärast (%)

Mahe- ja intensiivtootmine

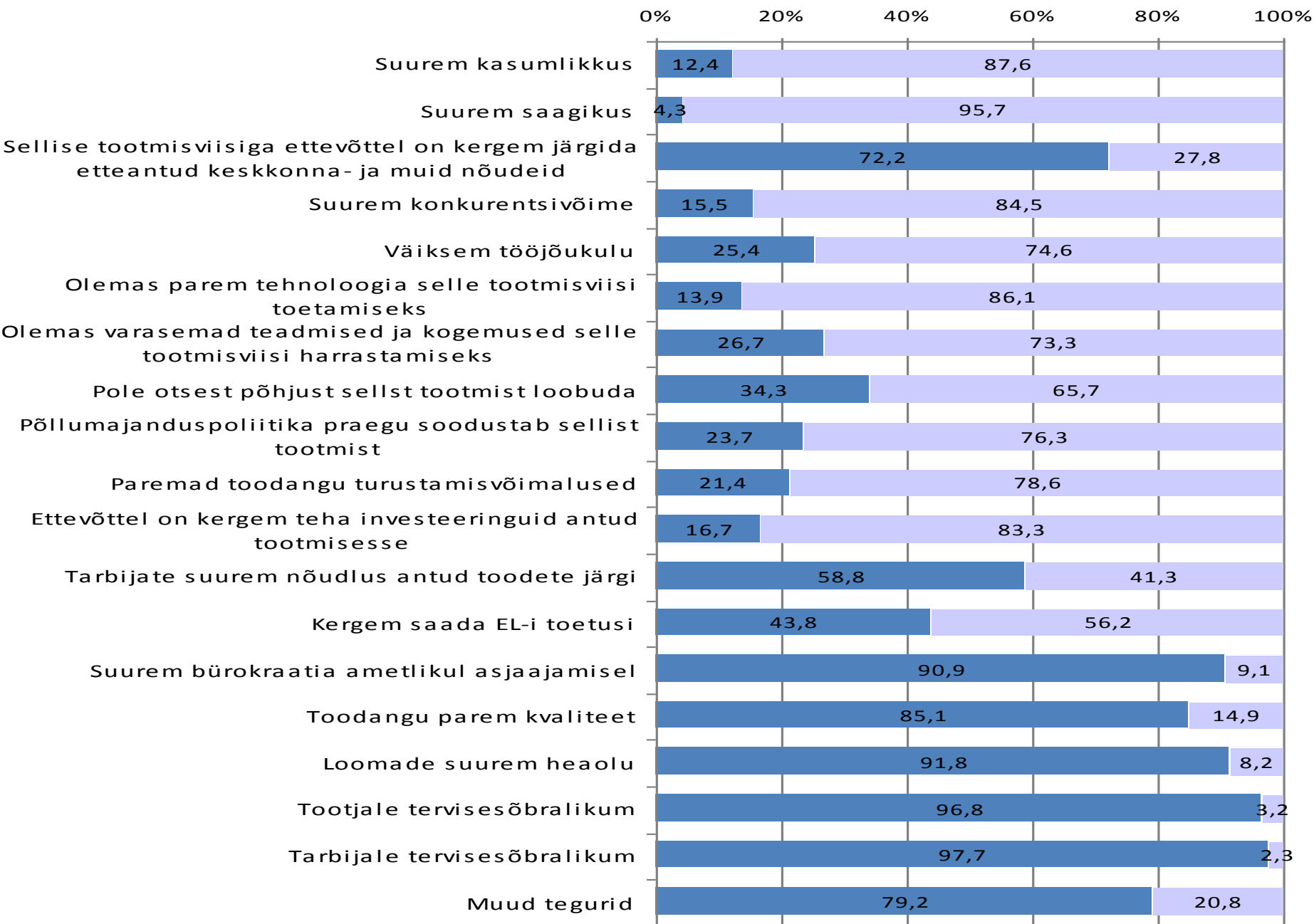
- Uuringus kasutasime definitsioone:

- **Intensiivne põllumajandus-** põllumajanduslik tootmine, mida iseloomustavad kõrge kapitalisisendite, mehhaniseerimise, mineraalväetiste, tööjõu või tööjõuvajadust vähendavate tehnoloogiate, nagu taimemürgid, umbrohutõrjevahendid jne kasutamine maa-ala või loomapidamishoone kohta. Taimekasvatust iseloomustavad mürkide, väetiste kasutamine, kõrge mehhaniseerituse tase, mullaviljakuse ja saagi kunstlike vahenditega suurendamine, ulatuslikud maaparandustööd jne. Intensiivset loomakasvatust iseloomustavad loomade arvu maksimeerimine piiratud maa-alal või loomapidamishoones, mis nõuab ka veterinaarravimite ja kunstlike söödalisandite pidevat kasutamist.
- **Mahepõllumajandus-** keskkonnasäästlik ja looduslikku tasakaalu säilitav põllumajandustootmine, mis arvestab looduslikku aineringlust ja ressursside taastumist ning mulla, taimede ja loomade vahelist loomulikku tasakaalu. Taimekasvatus lähtub eelkõige maa-ala enda loomulikust mullaviljakusest, vee režiimist ja muudest omadustest ja hoidub taimekasvatuse mürkide, mineraalväetiste jms kasutamisest. Loomakasvatuses on keskseks loomade heaolu suurendamine nende pidamistingimuste parandamisega ja hoidutakse kunstlikest söödalisanditest, mineraalväetisest ja keemilist umbrohutõrjet saanud loomasööda kasutamisest.

Joonis 15. Kuivõrd on tootmine praegu ja 10 a. pärast mahe- või intensiivtootmine (%)

Joonis 16. Mis iseloomustab praegusel hetkel mahetootmist ja intensiivtootmist (%)

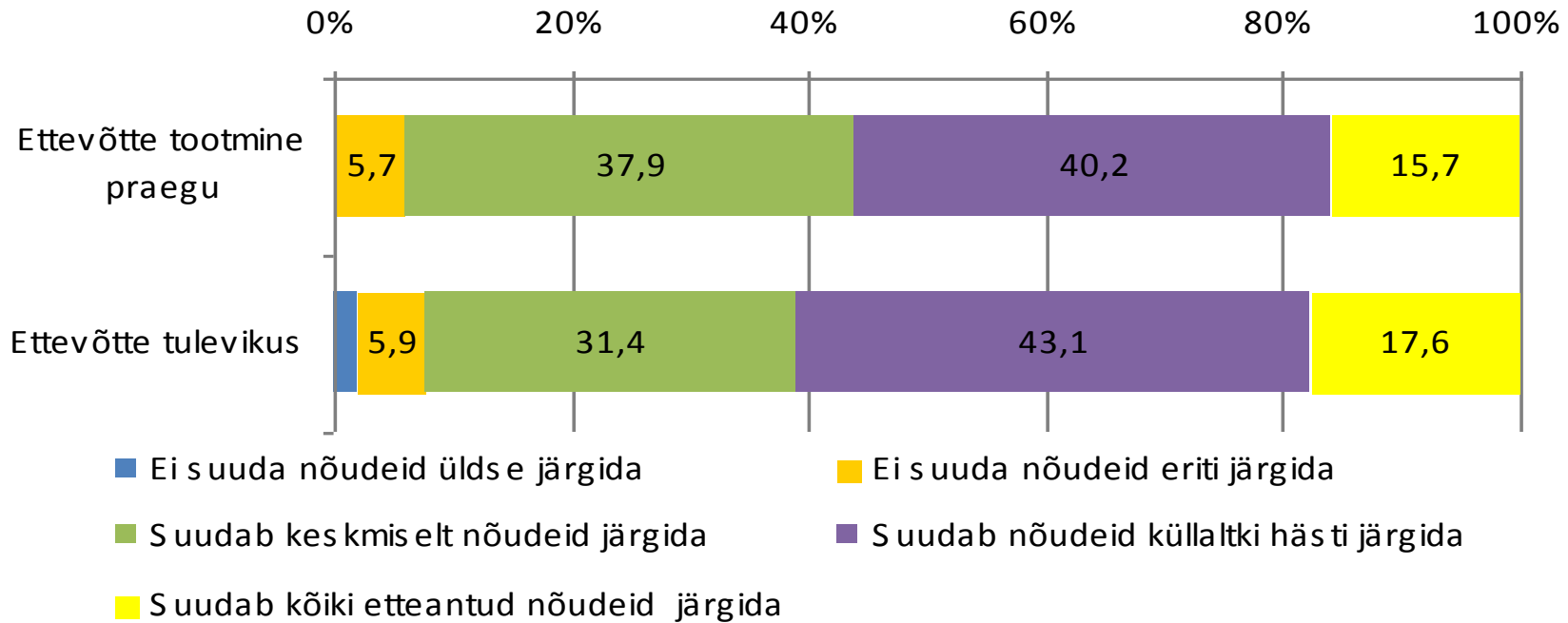
■ Mahetootmine ■ Intensiivtootmine

- **Tabel 2. Mis soodustaks mahetootmisele üleminekut** (5-ne skaala: 5- väga tõenäoline, 1- väga ebatõenäoline)

Tegur	
Suuremad toetused mahetootjatele	4,25
Paremad turustamisvõimalused mahetoodangule	4,20
Kasvav nõudlus mahetoodangu järgi	4,20
Tarbijate suurem keskkonnateadlikkus	4,04
Keskkonnasõbralikemate tehnoloogiate kättesaadavus ja madalam hind	3,92
Investeeringud tootmise vastavusse viimiseks mahetootmise nõuetega	3,91
Info parem kättesaadavus mahetootmise kohta	3,81
Parem nõuande ja koolituse kättesaadavus tootmise mahenõuetega vastavusse viimiseks	3,79
Tootjate suurem keskkonnateadlikkus	3,77
Trahvid keskkonnavaenulikele praktikatele	3,67
Keskkonnasõbraliku tootmise väiksem kulu	3,60
Rangemate keskkonnakaitse jm nõuete kehtestamine tootjatele	3,53
Tööjõuvajaduse ja -kulu vähendamine	3,45

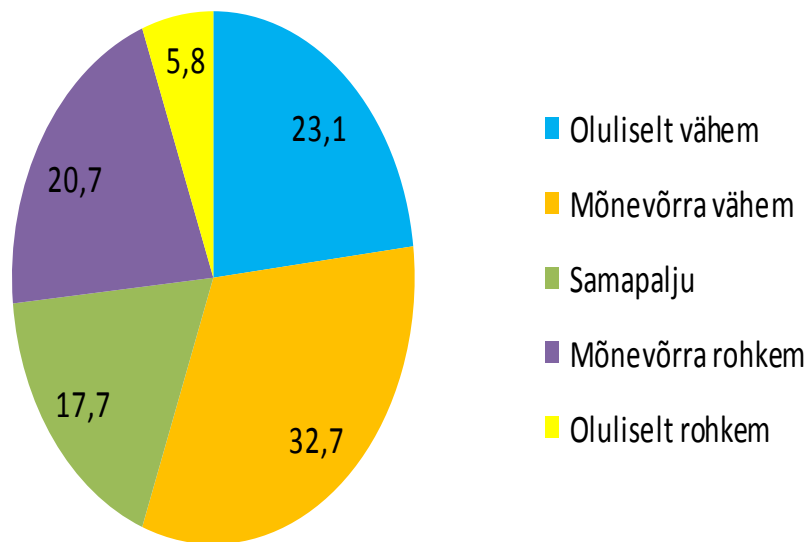

Vastavus nõuetele

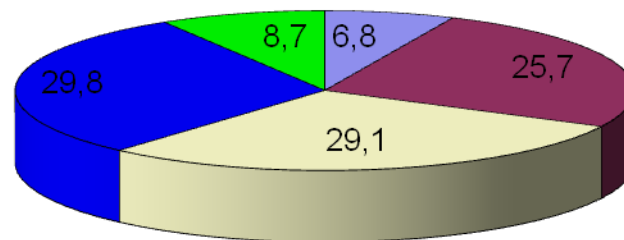

Joonis 17. Kuivõrd vastavuses on ettevõtte tootmine praegu ja tulevikus PRIA-lt saadud nõuetega (%)

Põllumajandustoetused

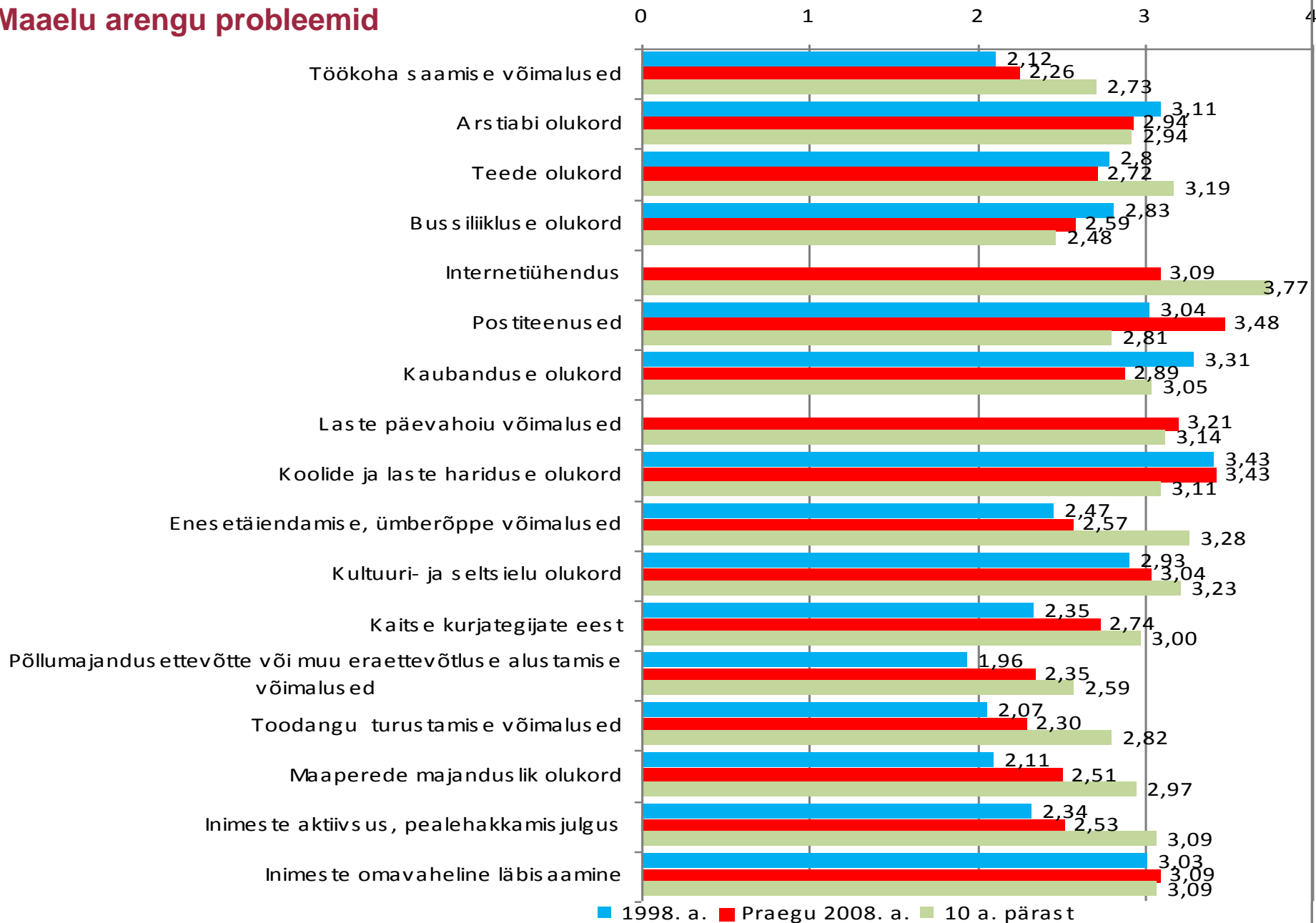

Joonis 18. Kuivõrd põllumajandust 10 aasta pärast toetatakse? (%)

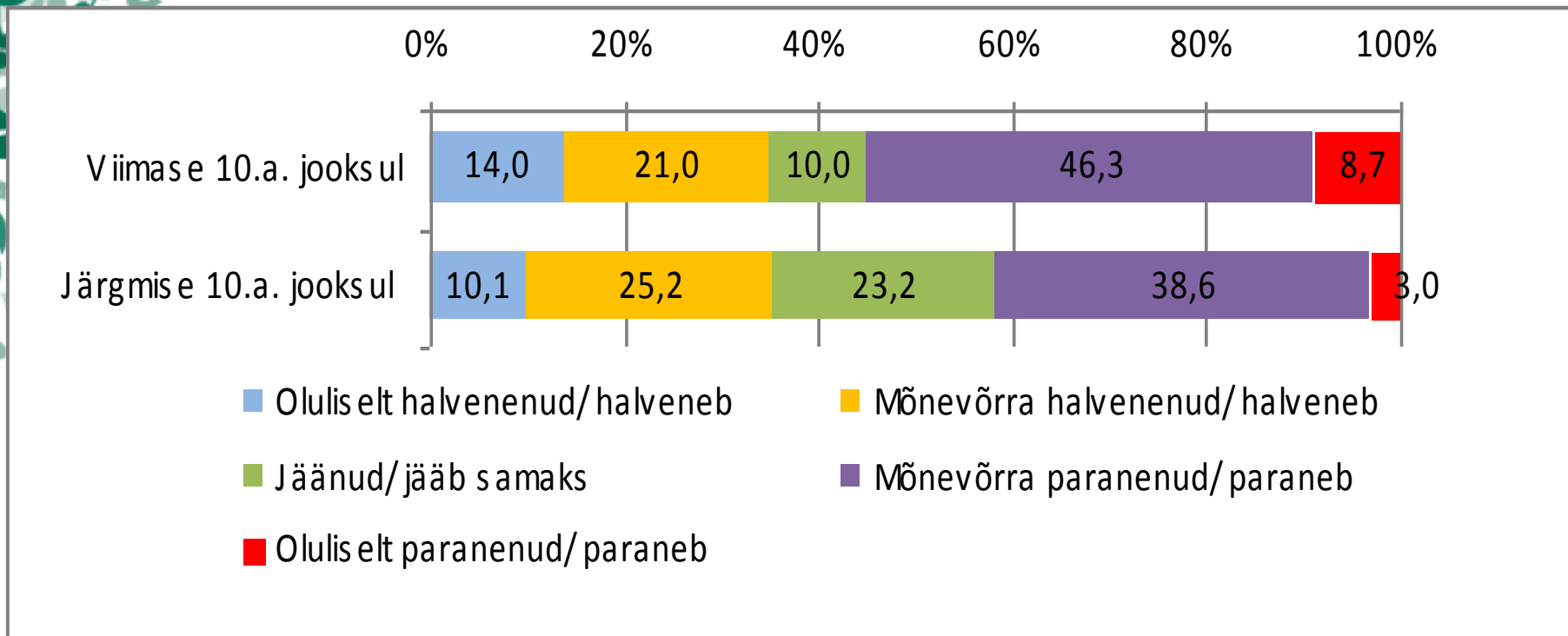
Joonis 19. Kas erinevate EL-i, MAK-i ja muude põllumajandustoetuste vähenemine oleks põhjus, mille tõttu tootja põllumajandustootmisest loobuks? (%)

Maaelu arengu probleemid

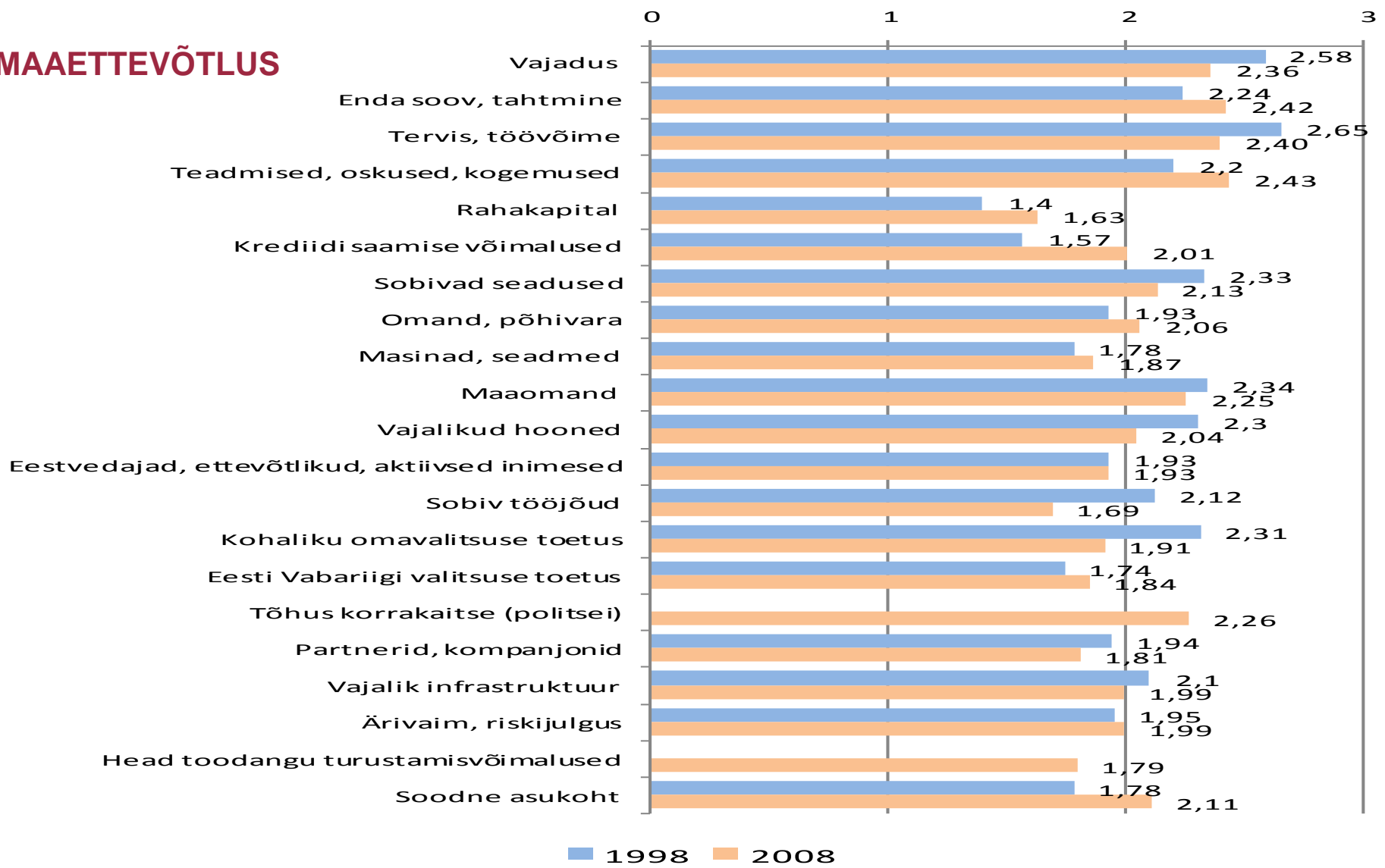
Joonis 20. Keskmised hinnangud erinevatele teguritele 1998. a., 2008. a. ja 10 a. pärast vastajate elukohas ja selle ümbruses (5-ne skaala)

Maaelu üldolukord

Joonis 21. Maaelu üldolukord viimase 10.a. jooksul ja 10.a. pärast (%)

MAAETTEVÕTLUS

Joonis 22. Keskmised hinnangud teguritele, mis on vastaja ja tema ümbruskonnas olemas ja millest jääb vajaka 1998. a. ja 2008. a. (3- ne skaala: 3- seda on piisavalt, 2- see on ebapiisav, 1- see puudub üldse)

Tabel 3. Keskmine hinnang küsimusele, kuivõrd tähtsaks peetakse oma seisukohalt järgmisi põllumajandustootmisega seotud põhimõtteid (5-ne skaala: 5- väga oluline, 1- üldse mitte oluline)

Põhimõtted	
Põllumajandusliku maa säilitamine põllumeeste omanduses	4,57
Põllumajandusettevõtete varustamine kaasaegsete masinate ja seadmetega	4,40
Taimede ja loomade loodusliku kasvukeskkonna säilitamine	4,18
Taimede ja loomade kasvatamine looduslähedaselt	3,97
Kaubanduslik organiseerumine (nt ühisturustamine jms)	3,97
Turumajanduslik mõtteviis talupidamises	3,82
Põllumajandusettevõtete vaheline ühistöö	3,80
Valmisolek uute ametioskuste omandamiseks	3,77
Põllumajandusliku ametikoolituse hankimine	3,67
Kutsealane organiseerumine	3,60
Toodangu spetsialiseerumine	3,43
Valmisolek vahetada tootmissuunda	3,34
Põllumajandusettevõtte/talu suurendamine	3,27
Toodangu suurendamine intensiivse väetamise, kemikaalide kasutamise ja loomade söödalisanditega	2,56

Põllumajandusettevõtete tüübid tulevikus

